

جزوه اصول حسابداری ۲

فهرست مطالب

- تاریخچه حسابداری
- نقش حسابداری در تصمیم‌گیری
- تفاوت حسابداری ۱ و حسابداری ۲
- اهداف درس حسابداری ۲
- کاربرد حسابداری ۲ در بازار کار
- اهمیت یادگیری اصول حسابداری ۲

فصل اول: شرکت‌های اشخاص

1. تعریف و ویژگی‌ها
2. انواع شرکت‌های اشخاص (تضامنی، نسبی، با مسئولیت محدود)
3. ثبت حسابداری تشکیل شرکت
4. حساب جاری شرکا
5. برداشت و واریز سرمایه شرکا
6. روش‌های تقسیم سود و زیان در شرکت‌های اشخاص
7. ثبت‌های حسابداری تقسیم سود و زیان
8. انحلال و تصفیه شرکت‌های اشخاص
9. مثال‌ها و تمرین‌های کاربردی

فصل دوم: شرکت‌های سهامی

1. تعریف شرکت سهامی و ویژگی‌ها

2. انواع شرکت‌های سهامی (عام و خاص)
3. سهام عادی و سهام ممتاز
4. ثبت‌های حسابداری تأسیس شرکت سهامی
5. افزایش سرمایه
6. کاهش سرمایه
7. اندوخته‌ها و سود انباشته
8. تقسیم سود در شرکت‌های سهامی
9. مثال‌ها و تمرین‌های کاربردی

فصل سوم: تقسیم سود و زیان بین شرکا

1. اهمیت تقسیم سود و زیان
2. روش‌های مختلف تقسیم سود و زیان
 - بر اساس سرمایه
 - به صورت مساوی
 - حقوق ثابت + نسبت سرمایه
 - بر اساس فعالیت و کار شرکا
3. تقسیم زیان بین شرکا
4. ثبت‌های حسابداری مربوطه
5. مثال‌ها و تمرین‌های متعدد

فصل چهارم: اوراق قرضه و سهام ممتاز

1. تعریف اوراق قرضه

2. شرایط انتشار اوراق قرضه
3. ثبت حسابداری انتشار اوراق قرضه
4. بازخرید و ابطال اوراق قرضه
5. تعریف سهام ممتاز و تفاوت آن با سهام عادی
6. ثبت‌های حسابداری سهام ممتاز
7. مثال‌ها و تمرین‌های کاربردی

فصل پنجم: صورت‌های مالی اساسی

1. تعریف و اهمیت صورت‌های مالی
2. ترازنامه (بیلان)
3. صورت سود و زیان
4. صورت سود و زیان جامع
5. صورت جریان وجوه نقد
6. تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی
7. مثال‌ها و تمرین‌های کاربردی

فصل ششم: مباحث تکمیلی

1. ذخایر و اندوخته‌ها
2. حسابداری تسعیر ارز
3. تعدیلات سنواتی
4. گزارشگری مالی و استانداردهای مرتبط
5. مثال‌ها و تمرین‌ها

فصل هفتم: تمرین‌ها و سوالات

1. تمرین‌های هر فصل به صورت حل شده
2. سوالات تشریحی
3. سوالات تستی چهارگزینه‌ای
4. تمرین‌های کاربردی مشابه امتحانات دانشگاهی

جمع‌بندی و نتیجه‌گیری

مقدمه

۱- تاریخچه حسابداری

حسابداری از زمانی آغاز شد که انسان‌ها به مبادله کالا و خدمات پرداختند. در جوامع ابتدایی، ثبت و نگهداری معاملات به شکل ساده انجام می‌گرفت، مثلاً با خط‌کشیدن روی دیوار غار یا سنگ‌نوشته.

با گذر زمان و پیشرفت تمدن‌ها، به‌ویژه در بین‌النهرین و مصر باستان، نگهداری حساب‌ها دقیق‌تر شد. در ایران نیز آثار حسابداری به زمان هخامنشیان بازمی‌گردد که برای نگهداری حساب‌های خزانه‌داری و مالیات‌ها از لوح‌های گلی استفاده می‌کردند.

اما تحول اصلی حسابداری در قرن پانزدهم میلادی توسط لوکا پاچیولی، ریاضی‌دان ایتالیایی، رخ داد. او در سال ۱۴۹۴ میلادی کتابی منتشر کرد که در آن روش دفترداری دوطرفه (بدهکار و بستانکار) توضیح داده شد. این سیستم پایه و اساس حسابداری مدرن امروزی شد.

۲- نقش حسابداری در تصمیم‌گیری

حسابداری زبان تجارت است. هر واحد اقتصادی (از مغازه کوچک گرفته تا شرکت‌های بزرگ و چندملیتی) برای ادامه فعالیت به اطلاعات مالی دقیق نیاز دارد.

کارکردهای اصلی حسابداری:

- فراهم کردن اطلاعات برای مدیران جهت برنامه‌ریزی و کنترل فعالیت‌ها.
- کمک به سرمایه‌گذاران و اعتباردهندگان برای ارزیابی سودآوری و توان بازپرداخت.
- پاسخگویی به دولت و سازمان‌های مالیاتی.
- ایجاد شفافیت در معاملات و جلوگیری از سوءاستفاده.

۳- جایگاه حسابداری ۲ در میان دروس حسابداری

در حسابداری ۱ شما با مبانی اولیه آشنا شدید:

- معادله حسابداری
- ثبت‌های ساده بدهکار و بستانکار
- تهیه تراز آزمایشی و صورت‌های مالی ساده

اما در حسابداری ۲ سطح مباحث بالاتر است و بیشتر به شرکت‌ها می‌پردازد.

در این درس یاد می‌گیریم:

- چگونه سرمایه شرکا ثبت می‌شود.
- روش‌های تقسیم سود و زیان چگونه است.
- در شرکت‌های سهامی، سهام و اوراق قرضه چه تأثیری دارند.
- صورت‌های مالی اساسی چگونه تهیه و تحلیل می‌شوند.

بنابراین حسابداری ۲ پلی است بین مباحث مقدماتی (حسابداری ۱) و مباحث پیشرفته‌تر (حسابداری میانه و پیشرفته).

۴- کاربرد حسابداری ۲ در بازار کار

یادگیری حسابداری ۲ برای دانشجویان و حتی حسابداران تازه‌کار بسیار ضروری است.

چرا؟ چون بیشتر کسب‌وکارها به صورت شرکت فعالیت می‌کنند و یک حسابدار باید بتواند ثبت‌های مربوط به سرمایه، سود، سهام و صورت‌های مالی را انجام دهد.

مثال‌هایی از کاربرد حسابداری ۲ در بازار کار:

- ثبت سرمایه و آورده شرکا در یک شرکت تازه‌تأسیس.
- تهیه گزارش سود سالانه و تقسیم آن بین سهامداران.
- تنظیم ترازنامه رسمی برای ارائه به بانک جهت دریافت وام.
- شناسایی سود انباشته و تصمیم‌گیری در مورد تقسیم یا سرمایه‌گذاری مجدد آن.

۵- اهداف درس حسابداری ۲

دانشجو پس از پایان این درس باید بتواند:

1. انواع شرکت‌های تجاری را بشناسد.
2. ثبت‌های حسابداری مربوط به تشکیل و انحلال شرکت‌های اشخاص و سهامی را انجام دهد.
3. روش‌های مختلف تقسیم سود و زیان را محاسبه و ثبت کند.
4. انتشار و بازخرید اوراق قرضه و سهام ممتاز را ثبت کند.
5. صورت‌های مالی اساسی را به شکل صحیح تهیه و ارائه کند.
6. با مفاهیم تکمیلی مانند اندوخته‌ها، ذخایر و تعدیلات سنواتی آشنا شود.

۶- اهمیت یادگیری اصول حسابداری ۲

یادگیری این درس تنها برای گذراندن یک واحد دانشگاهی نیست، بلکه مهارتی است که در عمل نیز به کار می‌آید.

یک حسابدار موفق باید بتواند:

- صورت‌های مالی شرکت را به‌درستی تهیه کند.
- در جلسات مجمع عمومی شرکت‌ها درباره تقسیم سود توضیح دهد.
- گزارش مالی معتبر به بانک یا سازمان مالیاتی ارائه کند.

بنابراین مطالعه دقیق این جزوه و تمرین مثال‌های آن می‌تواند شما را برای ورود به بازار کار آماده‌تر کند.

فصل اول: شرکت‌های اشخاص

۱-۱. تعریف شرکت‌های اشخاص

شرکت‌های اشخاص یکی از رایج‌ترین انواع شرکت‌ها در قانون تجارت ایران هستند. ویژگی اصلی این شرکت‌ها اهمیت شخصیت شرکا است.

در واقع، اعتبار شرکت‌های اشخاص بیشتر بر پایه اعتماد متقابل بین شرکا استوار است تا میزان سرمایه.

ویژگی‌های مهم شرکت‌های اشخاص:

- مسئولیت نامحدود شرکا: شرکا علاوه بر سرمایه‌ای که در شرکت دارند، در برابر بدهی‌های شرکت با دارایی شخصی خود نیز مسئول هستند.
- قابلیت نقل و انتقال محدود: انتقال سهم‌الشرکه به شخص ثالث فقط با رضایت همه شرکا امکان‌پذیر است.
- تأکید بر اعتماد و همکاری: چون شخصیت و اعتبار شرکا اهمیت زیادی دارد، معمولاً افراد نزدیک به هم (خانواده، دوستان یا شرکای تجاری قدیمی) اقدام به تشکیل چنین شرکت‌هایی می‌کنند.

- کاربرد عملی: بیشتر در کسب و کارهای کوچک و متوسط استفاده می شوند.

۱-۲. انواع شرکتهای اشخاص (طبق قانون تجارت ایران)

۱. شرکت تضامنی

- همه شرکا مسئولیت نامحدود دارند.
- نام شرکت معمولاً با اسم یکی یا چند شریک همراه است.
- در صورت ورشکستگی، طلبکاران می توانند به دارایی شخصی هر شریک رجوع کنند.

۲. شرکت نسبی

- شرکا به نسبت سهم الشرکه در برابر بدهی ها مسئول اند.
- اگر یکی از شرکا سهم کمتری داشته باشد، مسئولیت او هم محدودتر است.

۳. شرکت با مسئولیت محدود (گاهی در حسابداری ۲ به آن پرداخته می شود)

- مسئولیت هر شریک محدود به آورده او در شرکت است.
- برخلاف تضامنی و نسبی، در اینجا شخصیت شرکا اهمیت کمتری دارد.

۱-۳. ثبت حسابداری تشکیل شرکت تضامنی

مثال ۱:

دو نفر، علی و رضا، تصمیم به تشکیل یک شرکت تضامنی می گیرند:

• علی: 300,000,000 ریال وجه نقد

• رضا: 200,000,000 ریال موجودی کالا

ثبت حسابداری:

300,000,000 وجه نقد

200,000,000 موجودی کالا

300,000,000 سرمایه علی

200,000,000 سرمایه رضا

۱-۴. حساب جاری شرکا

در عمل، ممکن است هر شریک علاوه بر سرمایه اولیه، مبالغی به شرکت واریز یا از آن برداشت کند. برای ثبت این موارد از حساب جاری شرکا استفاده می‌شود.

مثال ۲:

• علی 50,000,000 ریال وجه نقد به شرکت واریز می‌کند.

• رضا 20,000,000 ریال وجه نقد از شرکت برداشت می‌کند.

ثبت حسابداری:

50,000,000 وجه نقد

50,000,000 جاری شرکای علی

20,000,000 جاری شرکای رضا

20,000,000 وجه نقد

۱-۵. روش‌های تقسیم سود و زیان در شرکت‌های اشخاص

الف) بر اساس نسبت سرمایه

اگر توافق خاصی وجود نداشته باشد، سود و زیان بر اساس نسبت سرمایه شرکا تقسیم می‌شود.

مثال ۳:

سرمایه علی = 300,000,000 ریال

سرمایه رضا = 200,000,000 ریال

سود سالانه = 100,000,000 ریال

تقسیم سود:

• سهم علی = 60,000,000

• سهم رضا = 40,000,000

ب) به صورت مساوی

گاهی شرکا توافق می‌کنند سود و زیان را مساوی تقسیم کنند، حتی اگر سرمایه‌هایشان برابر نباشد.

مثال ۴:

سرمایه علی = 300,000,000 ریال

سرمایه رضا = 200,000,000 ریال

سود سالانه = 100,000,000 ریال

تقسیم مساوی:

• سهم علی = 50,000,000

• سهم رضا = 50,000,000

(ج) حقوق ثابت + نسبت سرمایه

ابتدا مبلغی به عنوان حقوق ثابت به هر شریک داده می‌شود، سپس باقی سود بر اساس سرمایه تقسیم می‌شود.

مثال ۵:

• سرمایه علی = 300,000,000

• سرمایه رضا = 200,000,000

• سود سالانه = 120,000,000

• توافق: هر شریک ابتدا 10,000,000 ریال حقوق ثابت بگیرد، باقی سود بر اساس سرمایه تقسیم شود.

محاسبه:

• حقوق ثابت = 20,000,000

• باقی مانده سود = 100,000,000

• تقسیم بر اساس سرمایه: علی 60,000,000 / رضا 40,000,000

• جمع نهایی: علی = 70,000,000 / رضا = 50,000,000

د) تقسیم بر اساس فعالیت شرکا

گاهی شرکا توافق می کنند سود بر اساس میزان کار و فعالیت تقسیم شود.

مثال ۶:

- سرمایه علی = 300,000,000
- سرمایه رضا = 200,000,000
- سود سالانه = 100,000,000
- توافق: 40٪ سود بر اساس سرمایه، 60٪ بر اساس فعالیت (علی 70٪ فعالیت، رضا 30٪).

محاسبه:

- سهم سرمایه: علی 24,000,000 / رضا 16,000,000
- سهم فعالیت: علی 42,000,000 / رضا 18,000,000
- جمع نهایی: علی = 66,000,000 / رضا = 34,000,000

۱-۶. انحلال و تصفیه شرکتهای اشخاص

شرکت ممکن است به دلایل مختلفی منحل شود، مثل:

- پایان مدت قرارداد شرکت
- ورشکستگی شرکت
- فوت یا محجور شدن یکی از شرکا
- تصمیم همه شرکا

پس از انحلال، داراییهای شرکت فروخته و بدهیها پرداخت می شود. مانده داراییها به نسبت سهم شرکا تقسیم می شود.

مثال ۷:

دارایی‌های شرکت پس از فروش = 400,000,000 ریال

بدهی‌ها = 100,000,000 ریال

مانده برای تقسیم = 300,000,000 ریال

سرمایه علی = 180,000,000 (٪60)

سرمایه رضا = 120,000,000 (٪40)

تقسیم دارایی:

• علی = 180,000,000 ریال

• رضا = 120,000,000 ریال

۱-۷. جمع‌بندی فصل اول

- شرکت‌های اشخاص بیشتر بر پایه اعتماد متقابل شرکا بنا می‌شوند.
- مسئولیت شرکا معمولاً نامحدود است.
- حساب‌های مهم: سرمایه و جاری شرکا.
- سود و زیان می‌تواند به روش‌های مختلف تقسیم شود (سرمایه، مساوی، حقوق ثابت، فعالیت).
- در زمان انحلال، دارایی‌ها فروخته و بدهی‌ها پرداخت می‌شود، سپس باقی‌مانده به نسبت سهم شرکا تقسیم می‌گردد.

فصل دوم: شرکت‌های سهامی

۱-۲. تعریف شرکت سهامی

شرکت سهامی نوعی شرکت تجاری است که سرمایه آن به سهام تقسیم شده و مسئولیت هر سهامدار محدود به سرمایه‌ای است که در شرکت گذاشته است.

ویژگی‌های شرکت سهامی:

- سرمایه تقسیم شده به سهام: هر سهم نماینده بخشی از سرمایه شرکت است.
- مسئولیت محدود سهامداران: سهامدار تنها تا سقف سرمایه‌اش مسئول بدهی شرکت است.
- مدیریت متمرکز: اداره شرکت توسط هیئت مدیره انجام می‌شود.
- قابلیت انتقال آسان سهام: سهام به راحتی قابل انتقال به دیگران است، مخصوصاً در شرکت‌های سهامی عام.

۲-۲. انواع شرکت‌های سهامی

۱. شرکت سهامی خاص

- سرمایه شرکت توسط مؤسسين تأمین می‌شود.
- عرضه عمومی سهام وجود ندارد.
- حداقل سرمایه طبق قانون تجارت: 1,000,000 ریال (ممکن است براساس مقررات جدید تغییر کند).

۲. شرکت سهامی عام

- بخشی از سرمایه شرکت از طریق فروش سهام به عموم مردم تأمین می‌شود.
- برای جذب سرمایه‌های گسترده مناسب است.
- انتشار اوراق قرضه و سهام رایج است.

۲-۳. سهام عادی و سهام ممتاز

سهام عادی:

- دارندگان آن حق رأی در مجمع عمومی دارند.
- حق دریافت سود به نسبت تعداد سهام دارند.
- هنگام انحلال، بعد از پرداخت بدهی‌ها و حقوق دارندگان سهام ممتاز، سهمی از دارایی‌ها دریافت می‌کنند.

سهام ممتاز:

- ممکن است دارای حق تقدم در دریافت سود یا دارایی‌ها باشند.
- بعضی سهام ممتاز حق رأی ندارند، اما سود تضمین شده دارند.
- شرکت می‌تواند با شرایط خاص اقدام به انتشار این نوع سهام کند.

۲-۴. ثبت حسابداری تأسیس شرکت سهامی

مثال ۱: تأسیس شرکت سهامی خاص

- سرمایه ثبت شده: 1,000,000,000 ریال
- تعداد سهام: 100,000 سهم \times 10,000 ریال
- سهامداران در ابتدا 70٪ سرمایه را نقداً پرداخت می‌کنند.

ثبت حسابداری پذیره نویسی:

700,000,000 نقد و بانک
300,000,000 سهامداران تعهد شده
1,000,000,000 سرمایه سهام عادی

۲-۵. افزایش سرمایه

شرکت‌ها ممکن است برای گسترش فعالیت‌های خود سرمایه خود را افزایش دهند. روش‌ها:

الف) افزایش سرمایه از طریق آورده نقدی

- سهام جدید منتشر می‌شود و سهامداران یا عموم مردم مبلغ اسمی سهام را پرداخت می‌کنند.

مثال ۲:

شرکت تصمیم دارد 200,000,000 ریال سرمایه افزایش دهد.

200,000,000 نقد و بانک

200,000,000 سرمایه سهام عادی

ب) افزایش سرمایه از محل سود انباشته یا اندوخته‌ها

- شرکت ممکن است بخشی از سود انباشته یا اندوخته‌های اختیاری را تبدیل به سرمایه کند.

مثال ۳:

سود و زیان انباشته = 150,000,000 ریال

150,000,000 سود و زیان انباشته

150,000,000 سرمایه سهام عادی

۲-۶. کاهش سرمایه

کاهش سرمایه برای اصلاح ساختار سرمایه یا جبران زیان استفاده می‌شود. روش‌ها:

- کاهش تعداد سهام
- کاهش مبلغ اسمی هر سهم

مثال ۴:

شرکت تعداد 10,000 سهم را به دلیل زیان کاهش می‌دهد، مبلغ اسمی هر سهم 10,000 ریال است.

100,000,000 سرمایه سهام عادی
100,000,000 کاهش سرمایه

۲-۷. اندوخته‌ها و سود انباشته

طبق قانون تجارت:

- 10٪ سود سالانه باید به اندوخته قانونی منتقل شود تا اندوخته به 10٪ سرمایه برسد.
- مابقی سود می‌تواند بین سهامداران تقسیم شود یا به سود انباشته اضافه گردد.

مثال ۵:

سود خالص = 500,000,000 ریال

- اندوخته قانونی = 50,000,000 ریال
- تقسیم سود بین سهامداران = 300,000,000 ریال
- سود انباشته = 150,000,000 ریال

ثبت حسابداری:

500,000,000 سود و زیان انباشته
50,000,000 اندوخته قانونی
300,000,000 سود پرداختنی به سهامداران
150,000,000 سود انباشته

۲-۸. تقسیم سود بین سهامداران

سود قابل تقسیم بین سهامداران به نسبت تعداد سهام آنها انجام می‌شود.

مثال ۶:

سهامداران:

- علی: 40,000 سهم
- رضا: 60,000 سهم

سود قابل تقسیم = 300,000,000 ریال

محاسبه سهم هر سهامدار:

- علی = $300,000,000 \times 100,000 \div 40,000 = 120,000,000$ ریال
- رضا = $300,000,000 \times 100,000 \div 60,000 = 180,000,000$ ریال

۲-۹. جمع‌بندی فصل دوم

- شرکت‌های سهامی مناسب جذب سرمایه‌های بزرگ هستند.
- مسئولیت سهامداران محدود به سرمایه آنهاست.
- ثبت‌های حسابداری شامل سرمایه، سهامداران تعهد شده، اندوخته‌ها و سود انباشته است.

- افزایش و کاهش سرمایه و تقسیم سود بین سهامداران باید با دقت ثبت شود.

فصل سوم: تقسیم سود و زیان بین شرکا

۳-۱. مقدمه

در شرکت‌های اشخاص (تضامنی و نسبی) و حتی در بعضی شرکت‌های سهامی کوچک، تقسیم سود و زیان بین شرکا از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. دلیل آن این است که:

- میزان سرمایه شرکا متفاوت است.
- میزان فعالیت، مسئولیت و نقش هر شریک در شرکت متفاوت است.
- توافق دقیق و ثبت حسابداری صحیح از بروز اختلاف جلوگیری می‌کند و باعث شفافیت مالی می‌شود.

یک تقسیم سود و زیان درست، علاوه بر اینکه عدالت بین شرکا را حفظ می‌کند، بازده سرمایه و رضایت شرکا را افزایش می‌دهد و اطلاعات مالی دقیقی برای تصمیم‌گیری مدیران و بانک‌ها فراهم می‌آورد.

۳-۲. روش‌های تقسیم سود

۳-۲-۱. تقسیم سود بر اساس نسبت سرمایه

اگر شرکا توافق خاصی نداشته باشند، قانون تجارت ایران بیان می‌کند سود و زیان باید به نسبت سرمایه هر شریک تقسیم شود.

مثال ۱:

سرمایه علی = 60,000,000

سرمایه رضا = 40,000,000

سود خالص = 100,000,000

محاسبه سهم هر شریک:

• سهم علی = $60,000,000 = 100,000,000 \times 60\%$

• سهم رضا = $40,000,000 = 100,000,000 \times 40\%$

ثبت حسابداری:

100,000,000 سود و زیان انباشته

60,000,000 برداشت علی

40,000,000 برداشت رضا

۳-۲-۲. تقسیم مساوی

گاهی شرکا توافق می کنند سود و زیان به صورت مساوی تقسیم شود، حتی اگر سرمایه ها برابر نباشد.

مثال ۲:

سرمایه علی = 70,000,000

سرمایه رضا = 30,000,000

سود = 50,000,000

تقسیم مساوی:

• سهم علی = 25,000,000

• سهم رضا = 25,000,000

۳-۲-۳. حقوق ثابت + نسبت سرمایه

در این روش، ابتدا مبلغی به عنوان حقوق ثابت برای هر شریک در نظر گرفته می‌شود و سپس باقی سود بر اساس سرمایه تقسیم می‌شود.

مثال ۳:

سرمایه علی = 60,000,000

سرمایه رضا = 40,000,000

سود = 100,000,000

حقوق ثابت هر شریک = 10,000,000

محاسبه:

• حقوق ثابت کل = 20,000,000

• باقی مانده = 80,000,000

• سهم علی (60٪ سرمایه) = 48,000,000

• سهم رضا (40٪ سرمایه) = 32,000,000

• سهم کل: علی = 58,000,000 = 48,000,000 + 10,000,000

• سهم کل: رضا = 42,000,000 = 32,000,000 + 10,000,000

ثابت حسابداری:

100,000,000 سود و زیان انباشته
58,000,000 برداشت علی
42,000,000 برداشت رضا

۳-۲-۴. تقسیم بر اساس فعالیت یا کار شرکا

گاهی توافق می‌شود بخشی از سود بر اساس فعالیت و مشارکت شرکا تقسیم شود. این روش عادلانه است اگر یکی از شرکا زمان یا تخصص بیشتری صرف کرده باشد.

مثال ۴:

سرمایه علی = 50,000,000

سرمایه رضا = 50,000,000

سود = 100,000,000

- توافق: 40٪ سهم سرمایه، 60٪ سهم فعالیت
- فعالیت علی = 70٪، رضا = 30٪

محاسبه:

- سهم سرمایه: علی 20,000,000 / رضا 20,000,000
- سهم فعالیت: علی 42,000,000 / رضا 18,000,000
- سهم کل: علی 62,000,000 / رضا 38,000,000

ثبت حسابداری:

100,000,000 سود و زیان انباشته
62,000,000 برداشت علی
38,000,000 برداشت رضا

۳-۳. تقسیم زیان

روش تقسیم زیان همانند سود است. اگر قرارداد خاصی نباشد، قانون تجارت ایران بر اساس نسبت سرمایه تقسیم می‌شود.

مثال ۵:

سرمایه علی = 60,000,000

سرمایه رضا = 40,000,000

زیان = 50,000,000

تقسیم بر اساس سرمایه:

• علی = 30,000,000

• رضا = 20,000,000

ثبت حسابداری:

30,000,000 سرمایه علی

20,000,000 سرمایه رضا

50,000,000 سود و زیان انباشته

۳-۴. نکات مهم در ثبت حسابداری

- ابتدا سود و زیان انباشته بررسی می‌شود.
- برداشت‌ها یا پرداخت سود به حساب جاری شرکا منتقل می‌شود.

- ثبت حسابداری باید روش توافقی را منعکس کند.
- در صورت اختلاف بین شرکا، ثبت دقیق حسابداری نقش قانونی دارد.

۳-۵. مثال ترکیبی و پیچیده

مثال ۶:

شرکت با دو شریک: علی و رضا

- سرمایه علی = 100,000,000
- سرمایه رضا = 50,000,000
- سود = 90,000,000
- توافق:
 - 20٪ حقوق ثابت (علی = 10,000,000 / رضا = 8,000,000)
 - 40٪ سهم سرمایه
 - 40٪ سهم فعالیت (علی 70٪ / رضا 30٪)

محاسبه:

1. حقوق ثابت = 18,000,000
 2. باقی مانده = 72,000,000
 3. سهم سرمایه: علی 48,000,000 / رضا 24,000,000
 4. سهم فعالیت: کل سهم فعالیت = 36,000,000 → علی 25,200,000 / رضا 10,800,000
 5. سهم کل: علی = 10,000,000 + 48,000,000 + 25,200,000 = 83,200,000
- رضا = 10,800,000 + 24,000,000 + 8,000,000 = 42,800,000

ثبت حسابداری:

90,000,000 سود و زیان انباشته
83,200,000 برداشت علی
42,800,000 برداشت رضا

۳-۶. تمرین‌ها

1. شرکتی با سه شریک: علی 50,000,000، رضا 30,000,000 و سارا 20,000,000، سود = 60,000,000.

○ روش تقسیم: 50٪ بر اساس سرمایه، 50٪ مساوی.

○ محاسبه سهم هر شریک و ثبت حسابداری.

2. شرکت با دو شریک: علی 80,000,000 و رضا 20,000,000، سود = 50,000,000.

○ توافق: 20٪ حقوق ثابت (هر شریک 5,000,000)، باقی بر اساس سرمایه.

○ محاسبه سهم و ثبت حسابداری.

۳-۷. جمع‌بندی فصل سوم

- روش‌های تقسیم سود: سرمایه، مساوی، حقوق ثابت+سرمایه، فعالیت
- روش تقسیم زیان همانند سود است.
- ثبت‌های حسابداری باید دقیق و مطابق قرارداد باشد.
- تمرین و مثال‌های متعدد باعث درک بهتر و جلوگیری از اختلاف می‌شود.

فصل چهارم: اوراق قرضه و سهام ممتاز

۴-۱. مقدمه

شرکت‌ها برای تأمین سرمایه لازم جهت گسترش فعالیت‌ها و پروژه‌های بزرگ، علاوه بر افزایش سرمایه از طریق سهامداران، می‌توانند از اوراق قرضه و سهام ممتاز استفاده کنند.

این ابزارها علاوه بر تأمین مالی، به شرکت‌ها کمک می‌کنند که:

- سود بیشتری تولید کنند.
- ساختار سرمایه خود را بهینه کنند.
- سرمایه‌گذاران مختلف را جذب کنند.

در این فصل با مفاهیم اوراق قرضه، انتشار، بازخرید و سهام ممتاز به همراه ثبت‌های حسابداری آشنا می‌شویم.

۴-۲. اوراق قرضه

۴-۲-۱. تعریف

اوراق قرضه، اوراق بهاداری است که شرکت‌ها یا دولت‌ها منتشر می‌کنند تا مبلغ مشخصی پول از سرمایه‌گذاران دریافت کرده و در ازای آن بهره مشخص به دارندگان اوراق پرداخت کنند.

ویژگی‌ها:

- مالک اوراق قرضه، سهامدار نیست بلکه بستانکار شرکت است.
- اوراق دارای تاریخ سررسید و نرخ بهره مشخص هستند.
- بازپرداخت اصل پول و بهره تضمین شده است.

۴-۲-۲. ثبت حسابداری انتشار اوراق قرضه

مثال ۱:

شرکت اوراق قرضه 1,000,000,000 ریالی با نرخ بهره سالانه 10٪ منتشر می کند.

ثبت حسابداری انتشار:

1,000,000,000 نقد و بانک
1,000,000,000 اوراق قرضه پرداختنی

۴-۲-۳. پرداخت بهره اوراق قرضه

مثال ۲:

$$100,000,000 = 10\% \times 1,000,000,000 = \text{پرداخت بهره سالانه}$$

ثبت حسابداری:

100,000,000 هزینه بهره
100,000,000 نقد و بانک

۴-۲-۴. بازخرید اوراق قرضه

شرکت ممکن است قبل از سررسید، اوراق را بازخرید کند.

مثال ۳:

شرکت 500,000,000 ریال اوراق قرضه را بازخرید می کند.

ثبت حسابداری:

500,000,000 اوراق قرضه پرداختنی
500,000,000 نقد و بانک

۳-۴. سهام ممتاز

۱-۳-۴. تعریف

سهام ممتاز نوعی سهام است که ویژگی‌های زیر دارد:

- حق دریافت سود تضمین شده نسبت به سهام عادی.
- ممکن است حق رأی محدود یا بدون حق رأی داشته باشد.
- در زمان انحلال، حق دریافت دارایی‌ها قبل از سهامداران عادی دارد.

۲-۳-۴. ثبت حسابداری سهام ممتاز

مثال ۴:

شرکت 10,000 سهم ممتاز \times 100,000 ریال منتشر می‌کند.

ثبت حسابداری:

1,000,000,000 نقد و بانک
1,000,000,000 سرمایه سهام ممتاز

۳-۳-۴. پرداخت سود سهام ممتاز

مثال ۵:

سود سهام ممتاز = $12\% \times 1,000,000,000 = 120,000,000$

ثبت حسابداری:

120,000,000 هزینه سود سهام ممتاز
120,000,000 نقد و بانک

۴-۳-۴. تبدیل سهام ممتاز به عادی

گاهی سهام ممتاز قابل تبدیل به سهام عادی است.

- این تبدیل معمولاً طبق قرارداد شرکت و نرخ مشخص انجام می‌شود.
- ثبت حسابداری:

XXX سرمایه سهام ممتاز

XXX سرمایه سهام عادی

۴-۴. نکات مهم و تفاوت‌ها

ویژگی	سهام ممتاز	اوراق قرضه
مالکیت	سهامدار شرکت	بستانکار شرکت
حق رأی	محدود یا بدون حق رأی	ندارد
سود	تضمین شده و قبل از سهام عادی	بهره ثابت
ریسک	کم (بازپرداخت تضمین شده) متوسط (در صورت ورشکستگی بعد از بدهی)	کم (بازپرداخت تضمین شده)
تأثیر بر سرمایه	افزایش سرمایه شرکت	بدهی شرکت

۴-۵. مثال ترکیبی

مثال ۶:

شرکت همزمان 1,000,000,000 ریال اوراق قرضه 10٪ و 1,000,000,000 ریال سهام ممتاز 12٪ منتشر کرده است. سود خالص شرکت = 500,000,000 ریال

محاسبه:

$$1. \text{پرداخت بهره اوراق قرضه} = 100,000,000$$

2. پرداخت سود سهام ممتاز = 120,000,000

3. سود قابل تقسیم برای سهام عادی = 500,000,000 - 100,000,000 -

280,000,000 = 120,000,000

ثبت حسابداری:

500,000,000 سود و زیان انباشته

100,000,000 هزینه بهره اوراق قرضه

120,000,000 سود سهام ممتاز

280,000,000 سود قابل تقسیم سهام عادی

۴-۶. جمع‌بندی فصل چهارم

- اوراق قرضه ابزار بدهی با بهره ثابت است.
- سهام ممتاز ابزار مالکیت با سود تضمین شده است.
- ثبت حسابداری شامل انتشار، پرداخت سود/بهره و باز خرید است.
- ترکیب اوراق قرضه و سهام ممتاز بر سود قابل تقسیم و ساختار سرمایه شرکت تأثیر می‌گذارد.
- دقت در ثبت‌ها و محاسبات برای تصمیم‌گیری‌های مالی و قانونی ضروری است.

فصل پنجم: صورت‌های مالی اساسی

۵-۱. مقدمه

صورت‌های مالی یکی از مهم‌ترین ابزارهای حسابداری برای تصمیم‌گیری مدیران، سهامداران و بانک‌ها است.

این صورت‌ها وضعیت مالی شرکت و عملکرد آن را در یک دوره مشخص نشان می‌دهند و به تحلیل سودآوری، نقدینگی و سلامت مالی کمک می‌کنند.

صورت‌های مالی اصلی شامل موارد زیر است:

1. ترازنامه (Balance Sheet)
2. صورت سود و زیان (Income Statement)
3. صورت سود و زیان جامع (Comprehensive Income Statement)
4. صورت جریان وجوه نقد (Cash Flow Statement)

۵-۲. ترازنامه (Balance Sheet)

۵-۲-۱. تعریف

ترازنامه گزارشی است که دارایی‌ها، بدهی‌ها و حقوق صاحبان سرمایه را در یک تاریخ مشخص نشان می‌دهد.

فرمول اصلی:

دارایی‌ها = بدهی‌ها + حقوق صاحبان سرمایه

۵-۲-۲. اجزای ترازنامه

1. دارایی‌ها

- جاری: نقد، موجودی کالا، حساب‌های دریافتی
- غیرجاری: دارایی‌های ثابت، سرمایه‌گذاری بلندمدت

2. بدهی‌ها

- جاری: حساب‌های پرداختی، وام کوتاه‌مدت

- غیر جاری: وام بلندمدت، اوراق قرضه
- 3. حقوق صاحبان سرمایه
 - سرمایه سهامداران
 - اندوخته‌ها
 - سود انباشته

مثال ۱:

ترازنامه ساده شرکت در پایان سال:

- دارایی‌ها: نقد 200,000,000، موجودی کالا 100,000,000، دارایی ثابت 500,000,000
- بدهی‌ها: وام 150,000,000، حساب‌های پرداختی 50,000,000
- سرمایه و سود انباشته: سرمایه 400,000,000، سود انباشته 200,000,000

ترازنامه:

دارایی‌ها (800,000,000) = بدهی‌ها (200,000,000) + حقوق صاحبان سرمایه (600,000,000)

۳-۵. صورت سود و زیان (Income Statement)

۳-۵-۱. تعریف

صورت سود و زیان نشان می‌دهد شرکت در یک دوره مشخص چقدر درآمد داشته و چه هزینه‌هایی پرداخت کرده است.

۵-۳-۲. ساختار

1. درآمد فروش
2. هزینه‌ها
 - هزینه‌های عملیاتی: حقوق و دستمزد، اجاره، مواد مصرفی
 - هزینه‌های مالی: بهره وام، سود اوراق قرضه
3. سود قبل از مالیات
4. مالیات
5. سود خالص

مثال ۲:

- درآمد فروش: 500,000,000
- هزینه‌ها: 300,000,000
- سود قبل از مالیات: 200,000,000
- مالیات: 50,000,000
- سود خالص: 150,000,000

۵-۴. صورت سود و زیان جامع (Comprehensive Income Statement)

این صورت مالی علاوه بر سود و زیان عادی، تغییرات ناشی از اقلامی که مستقیم در سرمایه تأثیر دارند را نشان می‌دهد، مانند:

- تعدیلات تسعیر ارز
- سود یا زیان ناشی از اوراق بهادار

- اصلاحات سنواتی

مثال ۳:

- سود خالص = 150,000,000
- سود ناشی از اوراق بهادار = 20,000,000
- سود جامع = 170,000,000

۵-۵. صورت جریان وجوه نقد (Cash Flow Statement)

۵-۵-۱. تعریف

صورت جریان وجوه نقد نشان می‌دهد چگونه نقدینگی شرکت طی یک دوره وارد و خارج شده است.

۵-۵-۲. بخش‌ها

1. فعالیت‌های عملیاتی: درآمد و هزینه‌های عملیاتی
2. فعالیت‌های سرمایه‌گذاری: خرید و فروش دارایی ثابت، سرمایه‌گذاری‌ها
3. فعالیت‌های تأمین مالی: وام‌ها، انتشار سهام، بازپرداخت بدهی‌ها

مثال ۴:

- ورود نقد از فروش: 300,000,000
- خروج نقد بابت هزینه‌ها: 150,000,000
- خرید دارایی ثابت: 100,000,000
- وام دریافتی: 50,000,000

نتیجه جریان نقد:

$$300,000,000 - 150,000,000 - 100,000,000 + 50,000,000 = 100,000,000$$

۵-۶. تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی

۵-۶-۱. نسبت‌های مالی مهم

۱. نسبت جاری (Current Ratio):

نسبت جاری = دارایی‌های جاری ÷ بدهی‌های جاری

۲. نسبت بدهی به حقوق صاحبان سرمایه (Debt to Equity):

نسبت بدهی = بدهی‌ها ÷ حقوق صاحبان سرمایه

۳. نسبت سودآوری (Profit Margin):

نسبت سود = سود خالص ÷ فروش

۵-۶-۲. اهمیت تحلیل

- شناسایی نقاط ضعف و قوت مالی
- کمک به تصمیم‌گیری مدیریتی و سرمایه‌گذاران
- پیش‌بینی نقدینگی و توان پرداخت بدهی‌ها

۵-۷. مثال عملی جامع

مثال ۵:

شرکت الف:

- دارایی‌ها: نقد 100,000,000، موجودی کالا 200,000,000، دارایی ثابت 500,000,000
- بدهی‌ها: وام کوتاه‌مدت 50,000,000، اوراق قرضه 150,000,000
- سرمایه سهامداران: 400,000,000
- سود خالص: 100,000,000

تجزیه و تحلیل:

1. نسبت جاری = $6 = 50,000,000 \div (200,000,000 + 100,000,000)$
2. نسبت بدهی = $0.5 = 400,000,000 \div (150,000,000 + 50,000,000)$
3. نسبت سودآوری = $20\% = 500,000,000 \div 100,000,000$

۵-۸. جمع‌بندی فصل پنجم

- ترازنامه وضعیت مالی شرکت را نشان می‌دهد.
- صورت سود و زیان عملکرد شرکت را در دوره مالی گزارش می‌کند.
- صورت سود و زیان جامع شامل سود و زیان اضافی و تغییرات سرمایه است.
- صورت جریان وجوه نقد نقدینگی و منابع و مصارف نقد را نشان می‌دهد.
- تحلیل نسبت‌های مالی ابزار کلیدی برای تصمیم‌گیری مدیریتی و سرمایه‌گذاری است.

فصل ششم: مباحث تکمیلی

۶-۱. مقدمه

در فصل‌های قبل با اصول پایه‌ای حسابداری و صورت‌های مالی آشنا شدیم. در این فصل، به موضوعات تکمیلی و پیشرفته می‌پردازیم که در شرکت‌های واقعی کاربرد زیادی دارند:

- ذخایر و اندوخته‌ها
- حسابداری تسعیر ارز
- تعدیلات سنواتی
- گزارشگری مالی و استانداردهای حسابداری

هدف از این مباحث، ارتقاء دقت، شفافیت و تحلیل‌های مالی حرفه‌ای است.

۶-۲. ذخایر و اندوخته‌ها

۶-۲-۱. تعریف

ذخایر و اندوخته‌ها بخشی از سود شرکت هستند که به جای تقسیم، برای مصارف خاص نگه داشته می‌شوند.

انواع اندوخته‌ها:

1. اندوخته قانونی: طبق قانون تجارت ایران، هر سال حداقل 10٪ سود خالص باید به اندوخته قانونی منتقل شود تا 10٪ سرمایه شرکت برسد.

2. اندوخته اختیاری: توسط شرکت و تصمیم مدیران یا مجمع عمومی برای مصارف مشخص (مثل سرمایه‌گذاری، طرح توسعه) نگهداری می‌شود.
3. اندوخته اضطراری: برای مقابله با زیان‌ها یا شرایط غیرمترقبه کنار گذاشته می‌شود.

۲-۲-۶. ثبت حسابداری

مثال ۱:

سود خالص شرکت = 500,000,000

- اندوخته قانونی = 50,000,000
- اندوخته اختیاری = 100,000,000
- باقی‌مانده برای تقسیم = 350,000,000

500,000,000 سود و زیان انباشته
 50,000,000 اندوخته قانونی
 100,000,000 اندوخته اختیاری
 350,000,000 سود قابل تقسیم

۳-۶. حسابداری تسعیر ارز

۱-۳-۶. تعریف

شرکت‌های واردکننده یا صادرکننده ممکن است دارایی یا بدهی ارزی داشته باشند.

تغییر نرخ ارز باعث سود یا زیان ناشی از تسعیر ارز می‌شود.

۲-۳-۶. ثبت حسابداری

مثال ۲:

- بدهی ارزی: $100,000$ دلار \times نرخ اولیه $50,000$ ریال = $5,000,000,000$ ریال
- نرخ ارز در پایان دوره = $52,000$ ریال
- زیان ناشی از تسعیر = $(50,000 - 52,000) \times 100,000 = 200,000,000$ ریال

200,000,000 ریال تسعیر ارز
200,000,000 بدهی ارزی

۴-۶. تعدیلات سنواتی

۱-۴-۶. تعریف

تعدیلات سنواتی، اصلاحات مالی مربوط به دوره‌های قبل است که پس از کشف اشتباهات یا تغییرات حسابداری انجام می‌شود.

۲-۴-۶. ثبت حسابداری

مثال ۳:

- اشتباه: هزینه‌ای $50,000,000$ ریال در سال قبل ثبت نشده بود.
- اصلاح در سال جاری:

50,000,000 سود و زیان انباشته (سال قبل)
50,000,000 بدهی‌ها / هزینه‌ها

۵-۶. گزارشگری مالی و استانداردها

۱-۵-۶. اهمیت گزارشگری مالی

- اطلاعات دقیق و شفاف برای سرمایه‌گذاران و مدیران

- رعایت قوانین مالیاتی و مقررات بورس
- تحلیل و تصمیم‌گیری حرفه‌ای

۶-۵-۲. استانداردهای حسابداری

- IFRS استانداردهای بین‌المللی گزارشگری مالی
- GAAP اصول پذیرفته شده حسابداری
- استانداردهای ملی ایران

۶-۶. مثال عملی جامع

مثال ۴:

شرکت با شرایط زیر:

- سود خالص = 600,000,000
- اندوخته قانونی = 60,000,000
- اندوخته اختیاری = 100,000,000
- بدهی ارزی = 1,000,000 دلار × نرخ اولیه 50,000 = 50,000,000,000 ریال
- نرخ ارز در پایان = 52,000 ریال

محاسبه:

$$1. \text{ زیان تسعیر ارز} = 1,000,000 \times (50,000 - 52,000) = 2,000,000,000 \text{ ریال}$$

$$2. \text{ سود قابل تقسیم} = 600,000,000 - 60,000,000 - 100,000,000 = 440,000,000$$

ثبت حسابداری:

600,000,000 سود و زیان انباشته

60,000,000 اندوخته قانونی

100,000,000 اندوخته اختیاری

440,000,000 سود قابل تقسیم

2,000,000,000 زیان تسعیر ارز

2,000,000,000 بدهی ارزی

۶-۷. جمع‌بندی فصل ششم

- اندوخته‌ها و ذخایر بخش مهمی از مدیریت مالی شرکت هستند.
- تسعیر ارز در شرکت‌های ارزی باعث انعکاس درست بدهی‌ها و دارایی‌ها می‌شود.
- تعدیلات سنواتی اشتباهات مالی گذشته را اصلاح می‌کند.
- گزارشگری مالی و استانداردها شفافیت، قابلیت مقایسه و اعتماد کاربران را تضمین می‌کنند.

فصل هفتم: تمرین‌ها و سوالات کاربردی

۷-۱. مقدمه

تمرین عملی یکی از مهم‌ترین ابزارهای یادگیری حسابداری است.

- یادگیری نظری بدون تمرین، در عمل ناقص است.
- تمرین‌ها کمک می‌کنند ثبت‌های حسابداری، صورت‌های مالی و تصمیم‌گیری‌های مالی به درستی درک و اجرا شوند.

- در این فصل، تمرین‌ها به صورت گام‌به‌گام، با مثال‌های ساده و پیچیده ارائه می‌شوند تا دانش شما تثبیت شود.

تمرین‌ها شامل موارد زیر هستند:

1. ثبت‌های حسابداری پایه
2. تقسیم سود و زیان بین شرکا
3. صورت‌های مالی اساسی
4. تمرین‌های پیشرفته شامل اندوخته‌ها، تسعیر ارز و تعدیلات سنواتی

۷-۲. تمرین‌های ثبت حسابداری

تمرین ۱: ثبت سرمایه اولیه

شرکت الف سرمایه 500,000,000 ریال دارد و سهامداران 70٪ سرمایه را نقداً پرداخت می‌کنند.

راهنمای گام‌به‌گام:

1. ابتدا وجه نقد دریافت شده را ثبت کنید.
2. تفاوت با سرمایه تعهد شده را ثبت کنید.

ثبت حسابداری:

350,000,000 نقد و بانک

150,000,000 سهامداران تعهد شده

500,000,000 سرمایه سهام عادی

تمرین ۲: افزایش سرمایه

شرکت افزایش سرمایه 200,000,000 ریالی از طریق آورده نقدی انجام می‌دهد.

ثبت حسابداری:

200,000,000 نقد و بانک

200,000,000 سرمایه سهام عادی

تمرین ۳: ثبت هزینه‌ها و درآمدها

شرکت حقوق و دستمزد 50,000,000 ریال پرداخت کرده و درآمد فروش 150,000,000 ریال داشته است.

ثبت حسابداری:

50,000,000 هزینه حقوق و دستمزد

50,000,000 نقد و بانک

150,000,000 نقد و بانک

150,000,000 درآمد فروش

۳-۷. تمرین‌های تقسیم سود و زیان

تمرین ۴: تقسیم بر اساس نسبت سرمایه

شرکت با دو شریک: علی 60,000,000 و رضا 40,000,000، سود = 100,000,000

گام‌ها:

1. سهم هر شریک = نسبت سرمایه × سود

2. ثبت حسابداری برداشت‌ها

حل:

• علی = $60,000,000 = 100,000,000 \times 60\%$

• رضا = $40,000,000 = 100,000,000 \times 40\%$

ثبت حسابداری:

100,000,000 سود و زیان انباشته

60,000,000 برداشت علی

40,000,000 برداشت رضا

تمرین ۵: تقسیم ترکیبی

شرکت سه شریک: علی 50,000,000، رضا 30,000,000، سارا 20,000,000

• سود = 60,000,000

• توافق: 50% بر اساس سرمایه، 50% مساوی

گام‌های حل:

1. سهم سرمایه (50% از سود = 30,000,000):

○ علی: 15,000,000

○ رضا: 9,000,000

- سارا: 6,000,000
- 2. سهم مساوی (50٪ از سود = 30,000,000): هر شریک 10,000,000
- 3. جمع کل:

○ علی = 25,000,000

○ رضا = 19,000,000

○ سارا = 16,000,000

تمرین ۶: حقوق ثابت + نسبت سرمایه

- سود = 120,000,000
- حقوق ثابت: علی 10,000,000، رضا 5,000,000
- باقی مانده بر اساس سرمایه تقسیم می شود (علی 60٪، رضا 40٪)

محاسبه:

1. باقی مانده = 120,000,000 - 10,000,000 - 5,000,000 = 105,000,000

2. سهم علی = 105,000,000 × 60٪ = 63,000,000 → کل = 63,000,000 +

73,000,000 = 10,000,000

3. سهم رضا = 105,000,000 × 40٪ = 42,000,000 → کل = 42,000,000 +

47,000,000 = 5,000,000

ثبت حسابداری:

سود و زیان انباشته 120,000,000

برداشت علی 73,000,000

برداشت رضا 47,000,000

۴-۷. تمرین‌های صورت‌های مالی

تمرین ۷: ترازنامه

شرکت الف:

- دارایی‌ها: نقد 100,000,000، موجودی کالا 150,000,000، دارایی ثابت 300,000,000
- بدهی‌ها: وام کوتاه‌مدت 50,000,000، حساب‌های پرداختی 30,000,000
- سرمایه و سود انباشته: سرمایه 400,000,000، سود انباشته 70,000,000

حل:

$$\begin{aligned} \text{دارایی‌ها} &= 100,000,000 + 150,000,000 + 300,000,000 = 550,000,000 \\ \text{بدهی‌ها + سرمایه} &= 50,000,000 + 30,000,000 + 400,000,000 + 70,000,000 = 550,000,000 \end{aligned}$$

تمرین ۸: صورت سود و زیان

- درآمد فروش: 400,000,000
- هزینه‌ها: 250,000,000
- سود خالص = 400,000,000 - 250,000,000 = 150,000,000

ثبت حسابداری:

$$\begin{aligned} &250,000,000 \text{ هزینه‌ها} \\ &250,000,000 \text{ نقد و بانک} \\ \\ &400,000,000 \text{ نقد و بانک} \\ &400,000,000 \text{ درآمد فروش} \end{aligned}$$

۷-۵. تمرین‌های پیشرفته

تمرین ۹: اندوخته‌ها و ذخایر

- سود خالص = 500,000,000
- اندوخته قانونی = 50,000,000
- اندوخته اختیاری = 100,000,000
- سود قابل تقسیم = 350,000,000

ثبت حسابداری:

500,000,000 سود و زیان انباشته
50,000,000 اندوخته قانونی
100,000,000 اندوخته اختیاری
350,000,000 سود قابل تقسیم

تمرین ۱۰: تسعیر ارز

- بدهی ارزی = 1,000,000 دلار × نرخ اولیه 50,000 = 50,000,000,000 ریال
- نرخ ارز پایان دوره = 52,000 ریال
- زیان تسعیر ارز = 2,000,000,000 ریال

ثبت حسابداری:

2,000,000,000 زیان تسعیر ارز
2,000,000,000 بدهی ارزی

تمرین ۱۱: تعدیلات سنواتی

- اشتباه سال قبل: هزینه 50,000,000 ثبت نشده
- اصلاح در سال جاری

ثبت حسابداری:

50,000,000 سود و زیان انباشته (سال قبل)

50,000,000 بدهی‌ها / هزینه‌ها

۶-۷. جمع‌بندی فصل هفتم

- تمرین عملی برای تثبیت مفاهیم و یادگیری واقعی ضروری است.
- ثبت حسابداری دقیق، محاسبات صحیح و پیروی از قراردادهای و استانداردها، پایه موفقیت در حسابداری است.
- تمرین‌های ترکیبی شامل سرمایه، سود و زیان، اندوخته‌ها، تسعیر ارز و تعدیلات سنواتی

فصل هشتم: حسابداری پیشرفته و مباحث تکمیلی

شرکت‌ها

۸-۱. مقدمه

در این فصل، به موضوعات پیشرفته حسابداری می‌پردازیم که برای شرکت‌های بزرگ و پیچیده ضروری هستند:

- حسابداری سرمایه‌گذاری‌ها
- حسابداری واحدهای تجاری فرعی و تلفیقی

- تحلیل سود و زیان چند سطحی
- مدیریت بدهی‌ها و تأمین مالی پیشرفته

هدف: آماده‌سازی دانش شما برای محیط واقعی شرکت‌ها و تحلیل مالی حرفه‌ای.

۸-۲. حسابداری سرمایه‌گذاری‌ها

۸-۲-۱. تعریف

سرمایه‌گذاری‌ها به دو دسته تقسیم می‌شوند:

1. سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت: اوراق بهادار، سپرده‌های بانکی با سررسید کمتر از یک سال
2. سرمایه‌گذاری بلندمدت: خرید سهام شرکت‌های دیگر، اوراق قرضه بلندمدت

۸-۲-۲. ثبت حسابداری سرمایه‌گذاری

مثال ۱:

شرکت الف 1,000 سهم شرکت ب به قیمت هر سهم 50,000 ریال خریداری می‌کند.

ثبت حسابداری:

50,000,000 سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت

50,000,000 نقد و بانک

۸-۳. حسابداری واحدهای تجاری فرعی و تلفیقی

۸-۳-۱. تعریف

اگر شرکت الف، شرکتی دیگر را خریداری کند یا در آن سهام اکثریت داشته باشد، باید صورت‌های مالی تلفیقی تهیه کند.

۸-۳-۲. مراحل تلفیق

1. جمع‌بندی دارایی‌ها و بدهی‌ها
2. حذف معاملات داخلی بین شرکت‌ها
3. محاسبه سهم سود سهامداران اقلیت
4. ثبت تعدیلات ناشی از ارزیابی مجدد

مثال ۲:

شرکت الف 80٪ سهام شرکت ب را خریداری کرده است. سود شرکت ب = 100,000,000

- سهم الف = 80,000,000
- سهم اقلیت = 20,000,000

ثبت حسابداری:

100,000,000 سود و زیان تلفیقی
80,000,000 سود سهامداران شرکت اصلی
20,000,000 سهم اقلیت

۸-۴. تحلیل سود و زیان چند سطحی

۸-۴-۱. تعریف

در شرکت‌های بزرگ، سود و زیان معمولاً به صورت چند سطحی تحلیل می‌شود:

1. سود ناخالص = فروش - بهای تمام شده کالا
2. سود عملیاتی = سود ناخالص - هزینه‌های عملیاتی
3. سود قبل از مالیات = سود عملیاتی - هزینه‌های مالی
4. سود خالص = سود قبل از مالیات - مالیات

۸-۴-۲. مثال عملی

- فروش = 500,000,000
- بهای تمام شده کالا = 200,000,000
- هزینه‌های عملیاتی = 100,000,000
- هزینه مالی = 50,000,000
- مالیات = 30,000,000

محاسبه:

1. سود ناخالص = 500,000,000 - 200,000,000 = 300,000,000
2. سود عملیاتی = 300,000,000 - 100,000,000 = 200,000,000
3. سود قبل از مالیات = 200,000,000 - 50,000,000 = 150,000,000
4. سود خالص = 150,000,000 - 30,000,000 = 120,000,000

۸-۵. مدیریت بدهی‌ها و تأمین مالی پیشرفته

۸-۵-۱. بدهی‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت

- بدهی کوتاه‌مدت: پرداخت‌های کمتر از یک سال (وام بانکی، حساب‌های پرداختی)
- بدهی بلندمدت: وام‌های بلندمدت، اوراق قرضه

۸-۵-۲. ابزارهای تأمین مالی پیشرفته

1. انتشار اوراق قرضه و سهام ممتاز
2. تأمین مالی از طریق بانکها و سرمایه‌گذاران خارجی
3. مدیریت جریان نقد و هزینه بهره

مثال ۳:

شرکت الف اوراق قرضه 500,000,000 ریالی منتشر می‌کند با نرخ بهره 12٪ سالانه.

ثبت حسابداری:

500,000,000 نقد و بانک

500,000,000 اوراق قرضه پرداختنی

• پرداخت بهره سالانه: $60,000,000 = 12\% \times 500,000,000$

60,000,000 هزینه بهره

60,000,000 نقد و بانک

۸-۶. مثال جامع

شرکت الف:

- سرمایه‌گذاری بلندمدت: 100,000,000
- سرمایه‌گذاری کوتاه‌مدت: 50,000,000
- بدهی کوتاه‌مدت: 40,000,000
- بدهی بلندمدت: 200,000,000
- سود خالص: 120,000,000

تحلیل:

- نسبت بدهی = $(200,000,000 + 40,000,000) \div (100,000,000 + 50,000,000)$ (سرمایه جاری + 50,000,000)
- محاسبه سود و تقسیم: بسته به قرارداد شرکا و اندوخته‌ها

۷-۸. جمع‌بندی فصل هشتم

- حسابداری سرمایه‌گذاری‌ها برای مدیریت دارایی‌ها و بازدهی مهم است.
- تلفیق صورت‌های مالی در شرکت‌های چند واحدی ضروری است.
- تحلیل سود و زیان چند سطحی به شفافیت عملکرد شرکت کمک می‌کند.
- مدیریت بدهی‌ها و تأمین مالی پیشرفته برای بهینه‌سازی ساختار سرمایه و کنترل ریسک اهمیت دارد.

فصل نهم: جمع‌بندی نهایی و راهنمای کاربرد عملی

۹-۱. مقدمه

در این فصل، تمامی مباحث حسابداری ۲ مرور و به صورت یکپارچه و کاربردی ارائه می‌شوند تا بتوانید:

- مفاهیم تئوری را با عمل ترکیب کنید.
- ثبت‌های حسابداری را با دقت و سرعت انجام دهید.
- صورت‌های مالی واقعی را تحلیل و تصمیم‌گیری کنید.

هدف: تبدیل دانش تئوری به مهارت عملی حرفه‌ای.

۹-۲. مرور کل فصل‌ها

۹-۲-۱. فصل ۱ تا ۳: اصول و ثبتهای پایه

- حساب‌ها و دفترها
- ثبتهای اولیه و تنظیم اسناد مالی
- دارایی‌ها، بدهی‌ها و حقوق صاحبان سرمایه

۹-۲-۲. فصل ۴: اوراق قرضه و سهام ممتاز

- اوراق قرضه = بدهی، بهره ثابت
- سهام ممتاز = مالکیت، سود تضمین شده
- تأثیر این ابزارها بر ساختار سرمایه و سود قابل تقسیم

۹-۲-۳. فصل ۵: صورت‌های مالی اساسی

- ترازنامه، صورت سود و زیان، صورت سود و زیان جامع، جریان وجوه نقد
- تحلیل نسبت‌های مالی: نقدینگی، بدهی، سودآوری

۹-۲-۴. فصل ۶: مباحث تکمیلی

- اندوخته‌ها، تسعیر ارز، تعدیلات سنواتی
- گزارشگری مالی و استانداردها

۹-۲-۵. فصل ۷: تمرین‌ها و سوالات کاربردی

- ثبت‌های عملی گام‌به‌گام
- تقسیم سود و زیان
- صورت‌های مالی و تمرین‌های پیشرفته

۹-۲-۶. فصل ۸: حسابداری پیشرفته

- سرمایه‌گذاری‌ها، واحدهای تجاری فرعی و تلفیقی
- تحلیل سود چند سطحی
- مدیریت بدهی‌ها و تأمین مالی

۹-۳. راهنمای کاربرد عملی

۹-۳-۱. گام‌های ثبت حسابداری

1. شناسایی حساب‌ها: دارایی، بدهی، درآمد، هزینه، سرمایه
2. تعیین نوع ثبت: بدهکار یا بستانکار

3. محاسبه مبلغ: بر اساس سند یا قرارداد
4. ثبت در دفتر روزنامه و کل
5. کنترل و مرور: تطبیق با سند و استانداردها

۹-۳-۲. توصیه‌های عملی برای صورت‌های مالی

- ابتدا صورت سود و زیان و جریان نقد را تهیه کنید
- سپس ترازنامه را کامل کنید
- نسبت‌ها و تحلیل‌ها را برای تصمیم‌گیری بررسی کنید

۹-۳-۳. نکات مهم برای محیط کاری

- دقت و صحت ثبت‌ها پایه اعتماد و تصمیم‌گیری مدیریتی است
- تمرین مداوم باعث سرعت و تسلط می‌شود
- پیروی از استانداردها و قوانین برای جلوگیری از مشکلات مالی و مالیاتی ضروری است

۹-۴. جمع‌بندی نهایی

1. دانش تئوری + تمرین عملی = مهارت حرفه‌ای
2. ثبت‌های دقیق و منظم = پایه صورت‌های مالی صحیح
3. تحلیل نسبت‌ها و نقدینگی = ابزار تصمیم‌گیری مدیریتی
4. اندوخته‌ها، تسعیر ارز و تلفیق = ابزار کنترل و گزارشگری پیشرفته
5. تمرین و مرور مداوم = آماده‌سازی برای محیط واقعی شرکت‌ها